

Шевченко
на кожен день

з Яніною Соколовою

книга + відео
(за QR кодом)

Харків
«ФОЛІО»
2018

СІЧЕНЬ

1

* * *

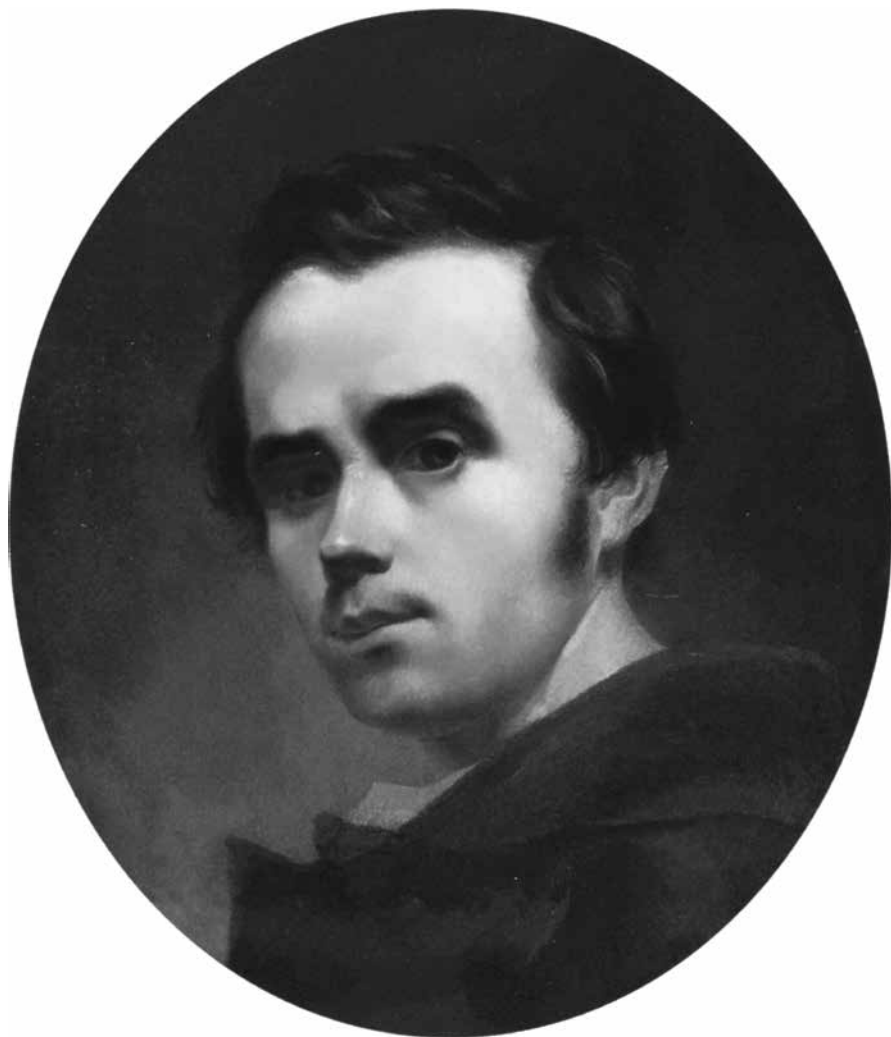
*Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..*

*Бо вас лихо на світ на сміх породило,
Поливали сльози... Чом не затопили,
Не винесли в море, не розмили в полі?
Не питали б люди, що в мене болить,
Не питали б, за що проклинаю долю,
Чого нужу світом? «Нічого робить», —
Не сказали б на сміх...*

*Квіти мої, діти!
Нащо вас кохав я, нащо доглядав?
Чи заплаче серце одно на всім світі,
Як я з вами плакав?.. Може, і вгадав...
Може, знайдеться дівоге
Серце, карі огі,
Що заплажуть на сі думи —
Я більше не хочу...
Одну сльозу з огей қарих —
І... пан над панами!..
Думи мої, думи мої!
Лихо мені з вами!*

Січень — поч. березня 1840

Автопортрет. 1840

СІЧЕНЬ

2

* * *

*Кохайтеся, горноброві,
Та не з москалями,
Бо москалі — гужі люде,
Роблять лихo з вами.
Москаль любить жартуюги,
Жартуюги кине;
Тіде в свою Московщину,
А дівчина гине...
Якби сама, ще б нікого,
А то й стара мати,
Що привела на світ Божий,
Мусять погибати.
Серце в'яне співаюги,
Коли знає, за що;*

<https://www.youtube.com/watch?v=7Fdry64pRnI>

*Люде серця не побачать,
А скажуть — ледащо!
Кохайтеся ж, горнобриві,
Та не з москалями,
Бо москалі — гужі люде,
Згнушаться вами.*

Поема «Катерина»

Катерина. 1842

СІЧЕНЬ

3

* * *

*Нудно мені, тяжко — що маю робити?
Молитися Богу? Так думка не та!
Не рад би, ей-богу, не рад би журитись,
Та лихо спіткало, а я сирота.
Нема кому в світі порадоньки дати,
Нема з ким прокляту журбу поділити,
Ніхто не пригорне, як рідная мати,
Ніхто не питає: «Що в тебе болить?»
Зелена діброва — та що мені з того,
Що вона зелена в гужому краю!..
Цураються люди мене, як гужого,
А ти привітають — жалю завдають!
Вони п'ють, гуляють; у їх доля дбає,
А в мене немає — сміються мені:
«Чи багиш, меж нами ледащо гуляє!»
Ледащо?.. А за що!.. Що на гужині!
Гуляйте, глузуйте — ваша доля мати,
А мені меж вами немає де стать.
Я в сірій свитині, ви пани багаті,
Не смійтеся ж з мене, що я сирота!
Прибуде година, коли не загину —
Меж вами, панами, недоля моя, —
Полину, побагу свою Україну:
Що ньєчка рідньєчка, то сестри стоять —
В степу при дорозі — високі могили...
Отам моя доля, там світ Божий милий!*

1837

Селянське подвір'я. 1845

СІЧЕНЬ

4

ОСІЯ. ГЛАВА XIV

(Подражаніє)

Погибнеш, згинеш, Україно,
Не стане знаку на землі,
А ти пишалася колись
В добрі і розкоші! Вкраїно!
Мій любий краю неповинний!
За що тебе Господь кара,
Карає тяжко? За Богдана,
Та за скаженого Петра,
Та за панів отих поганих
До краю нищить... Покара,
Уб'є незримо і правдиво;
Бо довго Довготерпеливий
Дивився мовчки на твою,
Тріхривну твою утробу
І рек во гніві: — Потреблю
Твою красу, твою оздобу,
Сама розіпнешся. Во зlobі
Сини твої тебе уб'ють
Оперені, а злозачаті
Во грєві згинуть, пропадуть,
Мов недолежані кургата!..
І плага, матернього плага
Ісполню гради і поля,
Да зрить розтленна земля,
Що я Держитель і все багу.
Воскресни, мамо! І вернися
В світлицю-хату; опогий,

